

Другий тур XII Української олімпіади з лінгвістики

8 і 9 березня 2025 р.

Старші класи

Максимальна оцінка за кожну з чотирьох задач — 20 балів

Час виконання роботи — 4 години

До лінгвістичних задач крім відповідей потрібно надавати пояснення. Проте вказувати, як саме ви знайшли ті чи інші закономірності, або «математично» їх обґрунтовувати не варто:

- *гірше*: «поглянувши на речення 5 і 10, у яких використовується префікс *X*-, а в перекладах фігурує форма множини, робимо висновок, що множина утворюється додаванням до іменника префікса *X*-»;
- *краще*: «форма множини іменників — *X*-».

1. Койра-чіні

Данило Мисак

Нижче подано кілька іменників мови койра-чіні разом із перекладами:

Слово	Переклад
malfa	рушниця
kalkow-ije	ключ
woyme	сестра
wangu	армія
kasa-jje	в'язень
kusu	каструля
har	чоловік
kouya	місто
wangu-ije	солдат

Завдання 1. Перекладіть українською:

ije, kasa, ije-woy, malfa-jje.

Завдання 2. Перекладіть мовою койра-чіні:

замок, брат, накіп, жінка,
син, городянин.

Примітка. Койра-чіні — ніло-сахарська мова, якою розмовляють близько 200 тисяч осіб у Малі. Символ *ŋ* позначає особливий приголосний звук мови койра-чіні, а сполучення літер *ow* — особливий голосний цієї мови.

Нижче наведено набір речень мовою вангангуру разом із перекладами:

- 1 **Arluwaru puluka winharna.**
Дитина ловить корову.
- 2 **Wiya wankaka karrayawunha wampalhuku.**
Хлопець підіймався, щоб проганяти вдову.
- 3 **Kutiri nhantu karirna.**
Лебідь шукає коня.
- 4 **Wakarla thudnirnda.**
Ворона реве.
- 5 **Kuya wantirda.**
Дівчина чекає.
- 6 **Kirki ngarrityika nhantu kutilhiku.**
Сокіл спускався, щоб витягати коня.
- 7 **Irliriri pukunha purrthaka.**
Плакса кусав жінку.
- 8 **Mathapurda ngupaka.**
Дід ховався.
- 9 **Nhantu wakumparda puluka pankilhiku.**
Кінь виє, щоб дражнити корову.
- 10 **Mathapurda wantirda irlirinha kutilhiku.**
Дід чекає, щоб витягати плаксу.

Завдання 1. Перекладіть українською мовою:

- 11 **Nhantu ngarrityirnda.**
- 12 **Wakarlaru wianha pankirda.**
- 13 **Puluka thudnirnda kirki purrthalhuku.**

Завдання 2. Перекладіть мовою вангангуру:

- 14 Плакса вив.
- 15 Жінка кусає дівчину.
- 16 Сокіл проганяє лебедя.
- 17 Дитина ховається, щоб шукати ворону.
- 18 Вдова підіймається, щоб ловити діда.

Примітка. Ванганг'уру — південноавстралійська мова пама-н'юнзької родини, у якій залишилось лише три носійки. Сполучення літер *lh, ng, nh, rd, rl, rn, rr, th* і *tu* позначають особливі приголосні звуки цієї мови.

3. Тувалуанська мова

Таміла Краштан

Подано деякі словосполучення та відповідні їм присвійні займенники тувалуанської мови:

Словосполучення	Займенник
свиня їх двох	telaa
мої з ним очі	maa
моя качка	taku
твої руки	ou
твій чайник	tau

Словосполучення	Займенник
твої з ним листи	lua
мої з вами глечики	ttou
мій з ними тютюн	temotou
твої книжки	au
його живіт	tona

Нижче наведено ще шість словосполучень та відповідні займенники тувалуанської мови в переплутаному порядку:

моя матір мій з тобою перець валізи їх багатьох
його сестри серця їх двох твій з ними батько
ona toku lotou tootou laa tettaa

Завдання 1. Встановіть правильні відповідності.

Завдання 2. Запишіть займенники тувалуанської мови для таких словосполучень:

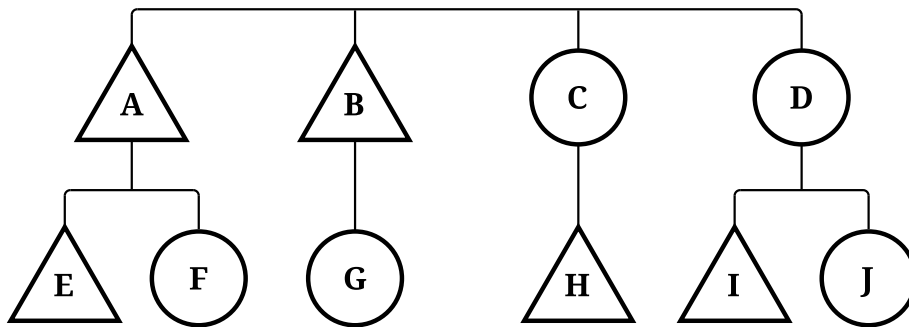
мої дідусі мої ножі твій рот його люлька моє з ним каное
баракуда їх багатьох моя з вами родина твої з ними кокоси

Примітка. Тувалуанська мова належить до австронезійської мовної родини. Нею розмовляє близько 10 тисяч осіб у Полінезії, переважно на острові Тувалу.

Баракуда — вид великих хижих риб.

Каное — маленький човен.

Подорожуючи пустелею Калаха́рі, один науковець зустрів чоловіка на ім'я **Guhmsa** та хлопчика на ім'я **Dthaba**, які говорили мовою та́а і називали одне одного **ǀqhee**. Коли науковець поцікавився, що значить це слово, вони розповіли, що воно позначає те, як вони між собою споріднені. **Guhmsa** розказав, що у них велика родина: він має брата і двох сестер, і у кожного з них є діти. Їхнє родинне дерево виглядає, як зображено нижче. Трикутники тут позначають чоловіків, а кола — жінок. Люди з нижнього ряду є дітьми осіб зверху, з якими сполучені, а одне для одного усі вони, відповідно, рідні або двоюрідні брати і сестри.

У таблиці нижче показано, як називають одне одного представники старшого та молодшого поколінь цієї родини. Імена у верхньому рядку належать особам зі старшого покоління, а імена ліворуч — молодшим (зверніть увагу, що двоє молодших осіб — **Dthaba** та **|hula** — у ній не зазначені). На перетині двох імен вказано пару назв: верхня показує те, як молодша особа звертається до старшої, а нижня — як старша називає молодшу.

	Qarate	ǁahniti	Guhmsa	Peeti
ǁgahm	ǀqhee	qae	ǀqhee	qae gaho
	Ǫxaa gaho	Ǫaa	Ǫxaa gaho	Ǫxaa gaho
xale	aa	ǁham	aa gaho	ǁham
	Ǫaa	Ǫaa gaho	Ǫaa gaho	Ǫaa gaho
Tsaha	aa	ǁham	aa gaho	ǁham
	Ǫaa	Ǫxaa gaho	Ǫxaa gaho	Ǫxaa gaho
noo	ǀqhee	qae gaho	ǀqhee	qae
	ǀqhee	ǀqhee	ǀqhee	Ǫaa

Завдання 1. Установіть відповідності між літерами у родинному дереві та іменами людей.

Завдання 2. Яким чином **Dthaba** та **|hula** називають кожного із представників старшого покоління та яким чином ті називають їх?

Примітка. Мова та́а належить до південноко́йсáнських мов. Нею розмовляють близько 2500 осіб у Ботсвані та Намібії.

Літеру *l*, а також символи *|*, *ǁ*, *ǀ* та *Ǫ* використано для позначення особливих приголосних мови та́а. Слова мови та́а наведено без вказання деяких особливостей вимови.